

708 1972 MAJ 19

Nepszabadság

Tervek csak akkor érdemelnek nyilvánosságot, ha önmagukban is képesek esztétikai élményt nyújtani, ha a látottakat a néző nem kényszerül lépten-nyomon átfordítani más méretre vagy másik technikára.

A *Műcsarnokban* Kádár György faliszőnyegkartonjai érdekesekek és érvényesek önmagukban is, jól lehet rájuk más szabályok vonatkoznak, mint általában a képzőművészeti és iparművészeti alkotásokra. Különös határesetek. Többek tetszetős ujjgyakorlatoknál, és ugyanakkor szerényebbek, mint az önálló műalkotás rangját igénylő nonfiguratív táblaképek. Pontosan éreztetik erőnyeiket és határait, mert belső terek díszszíneinek, és nem absztrakt festményeknek készültek. A nagyméretű papírfelületeken elvont alakzatok, foltok és vonalak sorakoznak, ám a *Kontrasztok*, *Elszakadó formák* és *Oldott szerkezetek* csak dekoratívak, nincsen semmiféle más értelmük.

A kifeszített vonalakkal összekapcsolt síkok, a síkokat összekapcsoló józan raszterháló, a raszterhálóra tagolt, térhatást kerülő kompozíció már-már a statika törvényeinek engedelmessé válik. Bele akar simulni a környezetbe, hogy elhódítsa az építészeti együttes legvonzóbb értékeit: a könnyed szerkezetet és az értelmes rendet. Ezért vonulnak vissza a színek. Kádár György a

Textiliák képekben — képek textiliákban

Kádár György és Lieber Éva a Műcsarnokban

fekete-fehér mellett csupán anynyi tintakéket, rozsdabarnát, penészzöldet és sárgát használ, amennyit a fény-árnyékre bomló architektúra is elbírna.

A faliszőnyegek előképei tehát nem „festőiek” és nem a fonalak varázslatos árnyalatai fejezik majd ki a belső teret feloldó játékos ornamentikát. Grafikus megoldásuk szembevetendő, a kivitelre váró művek legjellemzőbb eleme a *vonat*. Eppen ezzel a rajzi eszközzel tudta feloldani Kádár a monotóniát, minden logikus képi konstrukció lappangó ellenségét, és éppen a *vonat* által sikerült gazdagabb, szellemesebb formát teremtenie.

Sikerült végleg kimozdulnia abból a statikus, mesterségesen megfegyverezett stílusból, melyben az emberi alak többnyire kulisszává, jobb esetben arabeszkké egyszerűsödik, melyben a félreértett ábrázolás elnyomta a személyes mondanivalót, de megfojtotta az alkalmazott műfajok környezetformáló erejét is. *Cantata humana* című mozaikterve még őrzi az erőltetett örökséget, és összezsúfolta, alá-fölé szerkesztett álembereivel — paradox módon antihumánusabb, mint az

alakokat mellőző faliszőnyeg-kartonok.

*

Lieber Éva a Műcsarnok mássik kiállítója. Ugyancsak festőként menekül a festészetből, hogy a textil kötöttebb műfajában keressen új formai megoldásokat. Úgy tűnik azonban, hogy — Kádár Györggyel ellentétben — új műfaja nem olyan kötött, és a piktúrájától sem akar olyan gyökeresen megszabadulni az idegen közegben. Varrott textiliát benépesíti figurákkal, mondákkal, az emberi műveltség vonzó emlékeivel. *Profán oltárt*, *Zodiákust*, *Pávás Pegazust*, hosszú balladákat (*Bogár Imre*, *Falba-épített*) és rövid népdalokat (*Virágének*) idéz a néző elé, mintha nem bízna eléggé választott technikájának díszítőerejében, és irodalmi vagy mitológiai kellékkel akarna szórakoztatni. Elbeszéléseit és meséit olajfestményeiről örökíti át új műfajába, ám a színes vonalakkal öltött zsákvásznak a képeknél is nehezebben tűrik a túlszűfolt és utalásokkal túlterhelt tematikát.

A textilképek viszont eltűrik, sőt igénylik a dekorativitás és vizuális hatáskeltés különböző fo-

gásait, és Lieber Éva olykor szívesen él is ezekkel az eszközökkel. Igaz, technikája nem olyan fegyverezett, mint a nagy gondal szőtt nemes faliszőnyegeké, mert a fonalak mellett archaikus hangulatú gyöngyöt, népies ízű hurkolt karikát, nyers spárgát és csillogó aranszálát is felhasznál. Am a szellemes anyagkombinációk, a változatos faktúra festői, sőt reliefszerű megoldásai kárpótolnak még a megszerkesztett és mívesen megvalósított harmónia hiányáért is. *Pávája* — szinte meghazudtolva az anyagot — zománcosan csillog-villog a hideg kékek legkülönfélébb árnyalatai között elhelyezett gyöngyszemekről, *Növényvilág* című kompozíciója pedig lemond minden fenséges ékítményről, minden színről, hogy a vászon rusztikus gazdagsága maradéktalanul érvényesüljön a bojtok, karikák, láncok megejtő sűrűjében.

E technikásabb munkáihoz Lieber Éva már nem varr szentimentálisan merengő világnézetet, mint a mesélő vásznakhoz, és még az ódon ikonmotívumokkal, a perzsa miniatúrát idéző elemekkel is fukarabban bánik, mert a díszítésre és nem az agyonstilizált történetekre összpontosít. Ezek a textilképek már nem ügyesen átalakított olajképek, hanem öntörvényű műalkotások, külön hibákkal és külön eredményekkel.

P. Szücs Julianna